

Tři nevěsty.

Črta vánoční od J. V. Čapka.

(Dokončení)

"Aj ty štědrý večere ty tajemný svátku..."

Slunce vzešlo nad štědrým dnem a než zašlo, bylo všude pilno, hlavně co se týče ženských. Ty pracují víc a posílají se líp, než silnější pokolení, které rádo pána Boha šidí dýmky, na vsi postávají a do hospody zabíhají. Ovšem jsou taky podělny, ale mnohdy toho bez práce v polích zahrádě a stodole. Pro děti je štědrý den dlouhým dnem, není-li klouzaček. Pletou se při všem ženským podnohy a na vzdor slibům, že anjehky zpívat uslyší a zlaté prasátko uvidí, vydrží-li se postít — mák, mandle a hrozinky namají před nimi asekuraci. Žebráci a jiní světa poutníci a obejdové také ženským padají na váhu utrpění a zásluh.

Odpoledne pást začíná být na nejvyšší mrzutým. Vůně koláčů, bábovek a vánoček povětrí naplňuje. Přemisuje se do toho líbý zápach smažiček se k večerší lvanoc a ryb a žaludek dělá rebelii. Nu všechno na světě má konec i ten divný život lidský. Zvonek nad kapličkou vyhlásí "anjel páne" a postu odzvoní. Návěs vymějí úplně. Všecko shromážděno je kolem stolu, i ty psy a kočky. Jenom pár nočních chodců se potlouká dědinou — od stavení ku stavení. Zachoulená ženština s nůši na zádech a v ruce s lucernou a muž v ovčím kožichu, s beranicí na hlavě a dlouhou troubou pod páží. Obecní pastýř v průvodu ženy se vydal upomenout obec na Betlém a na starší ještě pohádku, že jsou lidé na světě, kteří si nemohou napéci, když hladoví.

U Hromátků jsou po večerí. Stolní nádobí i náčiní uklizeno s bílého ubrusu a v prostřed stolu je mísa vlašských ořechů, mísa jablek a vánočka. Tak se to patří. I kde nikdo se nestrojí na jítí do vzdáleného kostela, zůstanou obyvatelé vzhůru do půlnoci a baví se bezpočetnými povídkami štědrovečerními. Ofechy, jablko a skývky vánočky dělají příhodné kapitoly a paragrafy mezi vypravováním.

Zašly do světničky a vrací se po chvíle, zahaleny velikými, vlněnými šátky. Oči jim září podivným leskem, korálové rty se usmívají jaksi nuceně. Marína, nejstarší a nejcitlivější ze všech se přímo zachvěla pod těžkým šátkem v teplé světnici.

"Cikáne, pojď s námi!" volá Liduška.

Pepík má velký ořech mezi vyčeněnými zuby. Roztřask ho s takovým důrazem, že kousky skóřky se roztryskly po celé světnici. Oči potutelné jen jen hrají v pihovatém obličejí.

"Doskoč pro džbán piva, Pepíku," pokyne hospodář.

Pepík vyrazí se stavení jako splašené hříbě. Hromátka zůstal u stolu o samotě se ženou. Jest jaksi zamyšlen toho večera. Přejede si dlaní obličej a pak ji položí na ruce ženy na stole sepaté.

"Pamatuješ se na štědrý večer před 25 lety, Anežko?"

"Jakoby to bylo včera, Hanuší," zraký klopcí.

"Tys byla zrovna jako Marína a já ztratil hlavu při prvním tě potkání. Ale promluvit jsem s tebou o tom nemož pro živý svět. S jinými děvčaty mi jazyk jel, s tebou koprněl. Nic jiného mi při tobě nechtělo napadnout, nežli že jsem nemotora. Naposled mi vjelo do mozku, že bys se mi pro mou neohrabanost vysmála, kdybych se ti o svých citech zmínil a to mě dorazilo. Já nevím jak

by to bylo dopadlo, nebýt štědrého večera a té vaší studny."

"A Barušky Zavádil," ona připojuje s potutelným úsměvem.

"Arcil Baruška mi vyzradila, že se chceš studny ptát a navedla mě co udělat. Já se schoval za starou jabloní a když si stála nad studnou, já se přikradl a podíval se ti přes rameno."

"Pane bože, já se do dnes zachvěju, vzpomenu, jak se mi tvoje podoba, měsícem osvětlená ve vodě zjevila, jakobys na mě ze zrcadla hleděl. Já bych snad byla po hlavě do studny spadla."

"Kdybys tě nebyl do náruče zachytil" — a Hromátka jako před 25 lety manželku svou k sobě viné a tváře její celuje.

V tom Pepík dvěma otvírá nesa džbán naplněný. Neslyšeli ho. Ferina kvapně ucouv a zakopnuv venku o prázdné vědro v koutě s rachotem do dveří vrazí:

"Kakraholte! to bych byl bejval málem před samou stodolou zvrh."

Hromátka sedě už vzpřimem, jakoby končil nějaké vypravování, dokládá:

"Takové věci se více nepřihazují. Mladší pokolení zbavuje se všelikých těch pověr, v kterých ještě my jsme věřili. Nová doba a nové spůsoby."

Tak mnozí i sebe rozumější lidé upadají v bludné domění, že voda téci přestala, když oni z proudu vypluli. Však Pepík té filosofii rychle nohy podráží.

"V hospodě se zrovna smáli, že Bára pastejoič si našla prkýnko se sukovou dírkou, když jako nemají stodoly a zatím, co táta troubil po vsi, ona skrz díрку koukala s okýnkem v kuchyni do cesty. V tom se tu veme vokolo kalcoic Kubík a vona za ním vyběhla jako posedlá a na něho, že si jí nějak musí vzít, když si ho vykoukala. A jak jsem běžel s pivem vokolo Votrboic, Káče zrovna přehazovala střevecem přes vrata, kam se provdá. Bezmála by mě byla bejvala nos urazila. Střevec se zarejí špicí do sněhu, já ho ale honem vytáh a proti Kováoič narychtoval. Vona dnes v noci voka nezamhouří radostí, nebo má na Josefa Kováoič zkrfšáno."

Hromátka se mezi smíchem zarazí: "Kde jsou děvčata?"

"Jsou venku" odpovídá Pepík s diplomatickou neurčitostí.

Div lásky: Němí mluví.

Vyjděme za třemi sestrami. Bětuščin bez — u zídky dvora Kfemenův — jest nejbližší u stavení. Ani padesát kroků. Tudiž se Bětuška nejdříve octla u cfe. Ohlédne se v temnu. Vidí záři z okna světnice a zcela zřetelně rozeznává postavu otce s matkou u stolu hovořícího. Ticho vládne celou dědinou. Ve dvoře souseďa se ani stěblo nehýbe. Příhodný okamžik.

Objala stíhlý kmen chocholátého stromu oběma dlaněma a odříkává štědrovečerní průpověď:

Třesu, třesu bez — ozvi se mi pes, kde můj zouzený manžel souzený večer tráví dnes.

Trhla bezem, až sníl na sněžitých nahromaděných dolů se sype a zvědavou dceru Evinu pocukruje od hlavy do paty. Bylo lze očekávat, že Kfemenův Amidor se ozve, uslyší-li šumot na blízku. Nicméně odpověď jeho byla úžasně rychlá a nad míru horlivá. Sotva se byl bez pohnul, on spustil na druhé straně a vyskočil na zed štěká dolů na Bětušku a sníl se zdi na všechny strany rozmetává.

"Ticho Amidore!" velí hlas mužský a druhá postava na zdi se objeví. Kdož jiný než Vojtěšek.

"Aha!" to's ty Bětuško — třásla bezem a náš bláhový Amidor si

pospíšil dát pro ní odpověď? Což je to všechno platno."

Bětušku ten náhlý zjev a ještě více ta podivná řeč omamuje. Chopila se bezu o podporu. Co pak ten úvod znamená? Na takový začátek nebyla připravena, až s ní Vojtěch o těch věcech promluví. Naposled se myšlila a on o ni nikdy nestál.

"Je to marné, Bětuško," Vojtěch dále mluví zádumčivě. "My se k sobě nehodíme."

Pod Bětuškou nohy bezmála poklesly.

"Já se ti upřímně vyzpovídám, jak věci dopadají. Já se do tě zamiloval, ani už se nepamatuju kdy. V tom není pranic podivného. Podivnějším by bylo, kdybys se nebyl zamiloval. Nejprve mě ten pocit povznášel a já se ti chtěl s tím hned vyznat. Potom mi to rozešlo a láska mi počala dělat výčitky. Předhazovala mi, že tě nemám práva milovat, že tě nejsem hoden, že ti nemohu nic lepšího nabídnout za obětování mi svého života, než že bys se mnou zůstala blízko rodičů. Ty si stvořena pro lepší osud než pro stav selský a věčnou lopotu. Což platno, kdybys tě do smrti na rukou nosil a od vši těžké práce tě chránil — ty bys byla přeci jen u mne za živa pochována. Vidíš tedy, Bětuško — že —"

Nedomluvil. Bětuška nachýlila hlavu na kmen bezu a pomalu ruku k očím zdvihá. Skokem octl se Vojtěch u ní, za ruce ji chápá a dí hlasem pohnutým:

"Bětuško, bylo by možno, že bys na vzdor všemu trošínku o mne stála a družkou mou se státi chtěla?"

Ona místo odpovědi překládá hlavu od bezu na jeho rameno. Když ji vinul k sobě, zahlédla skrze slzy v okně osvětleném, jak se otec k matce naklání a jí celuje.

Podívejme se ke studni. Studně Hromátků je vlastně cisternou, prohlubní nahoře zděným poprsím obehnanou, od níž rozvádí se voda korýtkem, podél chlévů a stáje běžícím. Jest jen asi ro stop hluboká a lze do ní dost snadno sestoupit po výstupkách v obezdívce.

Právě když Marína ke studni se přiblížila a vlasy připravené rozpouštěla, rozlehl se přes dvůr od protějšího konce sadu, kolem celého dvora a stodoly se prostírajícího, štěkání Amidora. Marína se bezděky usmála vzdor příšernému pocitu, jenž se jí zmocňoval v polo tmě a v zákoutí osamotněném. Tedy Bětuška již obdržela žádanou odpověď, byť jen nedokonalou a prostřednictvím němé tváře. Zdáliž ona také tak šťastnou bude a nějaký pokyn obdrží? Stane se po celý rok nemá studnice výmluvnou za tajuplného večera a rozluští záhadu jejího života? Nachýlila se nad hlubinu a dolů požívá rozpuštěným vlnem, jenž se vlní kolem šije, řader a ramenou co plášt z řasy hedvábné. Noční temnota jí zeje vstříc a v její dně se bělá neurčitý zálesk vody s obrazem zašfedené oblohy. Chabý zámkit několika hvězdiček chvěje se v nedohledné hlubokosti a — je to přelud rozřelených smyslů, či z dřímot se probouzející duše studnina — tajený povzdech zavane tichou dutinou. Marína přitiskne ruku na srdce bázní a tužbou klokotající a šeptá:

O studně studánko milá prosím, bys mě vyjevila budoucího manžela. Ráda bych ho viděla c adle tvé hladiny, je to Toman či jiný? "Je to Toman!"

Byla to ozvěna vlastních jejích slov neb tajemná věštba oživlé duše studny? Marína v rozřelení rozhrňuje si vlasy s obličje.

"Svatý Bože, kdo to je?"

"Je to Toman, Marína," opětuje hlas ze studně zřetelněji. Ruka se vynoří, kameného poprsí se chápá a postava muže vyšine se vzhůru. On obejmě vrávorající dívku:

"O Marína, moje jediná. To jsem já, Toman — já mizera! O neděs se! Odpusť mi ten lotrovský kousek! Nehněvej se drahou šku, nebo se po hlavě vrhnu do té zřádné jámy! Já si nemož pomoci. Vš, když člověk 4 roky děvče miluje, musí se konečně buď sám zbláznit neb nějaké bláznovství vykonat. Nehněváš se milenko?"

Marína se chvěje jako osyka a víc spočívá na silných pářích milence, než na vlastních nohou. Neodpovídá. Není posud řeči schopna, avšak nepokouší se osvobodit ze sladkého zajetí. . . . .

Čtveračivá Liduška má nejdlejší cestu. Při otvírání stodoly vrátnice vrzla — na štěstí v téže chvíle Amidor Kfemenův počal proklamaci lásky svého pána a krákorání vrat se ztratilo. Cikán si též do toho chtěl promluvit, leč Lidunka prudce trhla obojkem a sešlo s toho. Dostali se bez úrazu k zadním vratům. Navzdor egyptské tmě a tajným hrázám štědrého večera Liduška není nijak rozřílena. Přítomnost psa a mysl její hravá, zakaboněným a škaredohledným pocitům nepřístupná ji chrání. Přejela rukou vrata v místě, kde o sukové dírcce věděla a hnedle ucítila "oko suku" pod dlaní. I Cikán hledá suk neb něco jiného. Vztýčí se u vrátnice, čenichá skulinou a vydá ze sebe tlumené "huf!"

"Ššš" varuje dívka a hotoví se k potazu s neobyčejným orákulem:

Suku, nech mne svojím okem vypratři hocha tváří, kterému jsem přisouzena, by mne doved ku oltáři.

Přivle levou rukou pravé oko a levé k otvoru přiblíží.

Co vidí? Okraj hvězdnaté oblohy — tmavý pruh zahradní zdi a v té vrátka ku vjíždění do stodoly — koberec sněžný mezi ovocnými stromy — to je vše. Vůkol vrat stodolních je tma — jeť nad nimi přístřešek. Mimo to vypíná se podle nich hustá smrč, nedovolující sněhu na zem dopadnouti. V tom nejbližším kruhu nyní pátrá Liduška "okem sukovým". Už se před ní dělají různobarevné mžitky v povětrí od toho "koukání bez mrkání."

Aj hle! O smrč opírá se temný stín — podoba lidská — podoba mužská. Dívka jest jista, že rozpoznává i obrysy obličje a klobouku.

"Ježíšku!" zvolá najednou a od vrat odskočí v náhlém polekání. Temný stín pod smrkem byl se pojednou polil okamžitou září, jako šlehem blesku a ona nade vši pochybnost poznala — Václava Mráze.

Byl to přelud štědrovečerní, či skutečný a vtělený Václav?

"Ach, ten lišák" šeptá po chvíle, buď pro sebe neb pro Cikána, — "rozřehnul sírku."

Nakročí opět k dírcce a znovu se lekne — na chvílenku. Oko suku se náhle proměnilo v ústa a počíná šeptat.

"Liduško!"

"Kdo to?" vyzývá štědrovečerní příšeru a v hlasu její se chvěje tajený smích.

"Nešťastný mládenec."

"Co pak se chudáčkovi stalo?"

"Tys mu srdce vyloudila a on nýčlo nemůže najít pokoje a štěstí, až mu dáš za ně svoje."

"Aj, ty's nějaký fortelný mládeac. A což když nedám?"

"Vystěhuju se po novém roce do Ameriky."

"Nu, já si do té doby rozmyslím, co udělám."

"Já chci Liduško odpověď ještě dnes — hned" — oznamuje suko-

vá dírka polo trucovitě, polo truchlivě. "Musíš-li se rozmyšlet, je vidět, že pranic o mne nestojíš."

"Jakž můžeš, prosím, takové věci — viděť po tmě", dobírá si škádlivé děvče, ducha nešťastného mládence.

"Z tvoji řeči to vysvitá. Prošliťtě, lekni ano, Liduško."

Liduška patrně mőkne, jako másko na slunci.

"Venclíčku", dí mőkce — "vš, ty's jen pravil, že jsem ti srdce vyloudila a ani slůvkem jsi se nezmičil, máš-li mne rád."

"Já tě miluju více než sebe a všechny ostatní lidi a celý svět dohromady — lekni ano," oroduje Venclíček ze suku.

"A myslíš, že mne budeš vždy tak milovat?"

"Až do nejdleší smrti! Ať do mne hrom udeří, nemluvim-li nejsvětější pravdu!"

"Tedy Venclíčku — ano!"

Náměly, veselky a konec.

Na večer před novým rokem tajemství přišlo na jevo, právě když u Hromátků byli po večerí.

Zaklepáno na dveře a tři mládenčí v svátečním obleku, s rozpačitými úsměvy a poněkud nemotorně vcházelí, jeden po druhém a zůstali stát uprostřed světnice, klobouky žmolíce v rukou. Tři panny, každá v jednom plápolu, s hlavami sklopenými, odcházely do vedlejší světničky. Pepík uchopil Cikána za obojek a odváděl ho ven, aby neurážel hosty, nezpůsobilým očenicháváním. Vycházej, mrk oběma očima na tři ženichy, což značilo v mluvě jazyku: "Vidíte hoši, já vám pomoh! Jen kuráž!"

Vojtěch, co nejvýmluvnější, byl zvoleným námělvčím. Toho večera přišel Hromátkovi znamenitý nápad. Pošeptal ženě do ucha, co mu právě napadlo a ona se celá zarděla, jako před chvílkou tři nevěsty.

Ku konci září, o obžinkách, u výroční den svatby Hromátků před pětadvacíti lety, se štědrovečerní pohádka tří nevěst skončila. K oddávkám se sešlo lidu jako o pouti. I z jiných osad přijížděli na vozích. Rozhlásiloť se daleko široko, že tři sestry budou najednou oddávány a každý byl žadostiv státi se svědkem neobyčejné podívané. Když se k tomu v poslední chvíli rozneslo, že po dcerách také jejich rodiče budou po druhé kopulirování a oslaví s nimi svou stříbrnou svatbu, lidé čekali na den čtvernásobných oddavek s větší dychtivostí, nežli šťastní ženichové.

FRANK E. BLISS .....prodávateľ.
JOS. BLISS .....prod. ovcí a gen. mng.
J. H. BLISS .....prodávateľ dob. vepř.
Ke rýkoliv z nich pracuje v zájmu svých zákazníků.

Joseph Bliss,

komisionář se živým dobytkem.
číslo 316 Exchange Bldg.
SOUTH OMAHA - - - NEB.

Všemožná péče věnuje se všem záležitostem i zasílatelům. Přísoň Vašo jest uctivě řádána.

Tržní ceny na požádání.
Frant. Welmann, všeobecně v Colfax Co. známý co řádny a svědomitý muž, sohotou obslouží krajany v řeči české.

Frank Doležal,

český právník

FREMONT, - - - NEBRASKA

Vyřizuje veškeré soudní a právní záležitosti při vrchním, aneb krajském soudu v kterémkoliv okrese. Máe důkladné znalosti práv, nabízí služeb svých et krajanům ve všech částech státu. 211f.

Hus a Žizka.

Krásné dva litografované obrazy, představující české velikány Husa a Žizku, hodící se pro spolkové a veřejné místnosti, jakož i pro rodiny, máme nyní na skladě. Prodáváme je oba po \$1.00, aneb co premii k Pok. Západu za doplatek 50c. Pokrok Západu, Omaha, Neb.